

— Pal e bugova

O Dežis esas hirešno primašis. Phirelas te bašavel peskera romňaha, la Martaha. Joj bašavelas pre bugova. E Marta esas cikňori, aľe so la o Del na diňa pro učiben, ta diňa la pro šukariben. Sas igen šukar romňori, ča kaj sas cikňori.

Jekhvar avenas pal o bašaviben. Sas jevend, o jiv dži ko khoča. E Marta ča pes cirdelas pal o jiv, mek pro dumo ľidžalas e zajda le chabnaha, so cinde andro foros. O Dežis phare krokenca džal anglal, kaj lake o drom te kerel. Visaľol pal peste, so na dikhel! E Marta pašľol andro jiv u stukinel. „Ta so tuke?“ chudľa la vastestar u sidarel laha kijo vešoro. Prebačinen, bo me tumenge na phendom, hoj e Marta khabňi.

„So som te kerel?“ chudel pes le šerestar o Dežis.

Iľa e bugova, thoďa la le dumeha upre, čhiďa pal peste tele o gerekos, učarda e bugova, la Marta iľa pro vasta u thoďa la pre bugova te pašľol. Andr'oda ajsi fujavica peľa, kaj na dičholas aňi pro jekh krokos. E Marta thoďa baro vriskošagos, o Dežis dikhel – pre bugova rovel ciknoro! Sig les iľa, le jiveha les čino morda, paťarda les andro khosno. Iľa la Marta pro dumo, le čavores andre angaľi, e bugova, e lavuta the e zajda varesar phandľa jekhetane the cirdel len pal peste.

Na sas imar dur le kherestar, e vrana khatar leskero šero urnisaľol u vičinel: „Sar le čhaske ela dešuduj berš, e bugova našľola.“ O Dežis la diňahas kan, te na ulaľas ajsi bida la Martaha, aľe sidarelas, kaj čori te jel so jekhsigeder andro taťipen. Mi peske e vrana vičinel, so kamel.

No, nič, dogeľa khere. Sig la romňa le cikneha andro haďos thoďa, duchnaha učarda, andro bov jag kerďa, pre šparheta andre piri thoďa o griski the o kokal pre zumin.

Avka pregeľa jevend. E Marta andal o haďos imar na ušťiľa, andro majos la parunde. O Dežis ačhiľa korkoro le čhavoreha, le cikne Dežkuha. O čavoro barolas na beršenca, aľe d'ivesenca.

O dad pes sako d'ives mangelas kijo Del: „Mro Devloro, pomožin mange, te la romňa mandar iľaľ. Aver na džanav, ča te bašavel. Sar som le čavores te ľikerel?“

„Dado, me tuha bašavava pre bugova!“ phenel o cikno leske.

„Sem aňi hinovos na hazdeha!“

„Ma dara, a e bugova thov pre phuv u de man o hinovos andro vast.“ So jekhvar o havoro cirdňa le hinovoha pal o huri, ajso bařaviben thoda, kaj o dad na pařalas peskere kanenge. Avka jekhetane phirenas pal o gava u bařavenas. O nipi a o love lenge hivkernas.

Jekhvar ke leste avel gadžo u phenel: „Deži, aveha mange te bařavel boňa. Ake tut dav pandž rupune zavdavkos, e bugova tuke lav me anglal pro verdan.“ Iľa e bugova pro verdan u geľa khere.

Aviľa oda baro d'ives, so kamle te bařavel le gadžeske o boňa. Urde pes upre, o dad le haha, o dad iľa e lavuta, e bugova imar esas ko gadžo. Sar avle ko gadžo, ta len imar uřarlas: „Deži, bari bibacht! E bugova nař'iľa. Sar dźavas khatar o veř, ajso briřind the balvaj peľa, kaj na diholas pro drom. Avľom khere, dikhav, e bugova pro verdan nane! Phirdom upre tele, pal e bugova sar pes e phuv te phandľahas.“ Le Dežiske aviľa pre goďi, so darekana e vrana phenda: Sar le haske ela deřuduj berř, e bugova nařľola. Le haske akurat deřuduj berř!

„Me mange e bugova arakhava!“ phenda o havo, o Dežikus, iľa pes, dźal. Jekhvar řunel: „Ta kaj dźas?“ Dikhel upre – pro konaris e vrana.

„Dźav te rodel miri bugova. Sidarav, bo kampil le dadeha te bařavel e boňa!“

„Mro ho, pomořin mire havorenge! Dikh, pejle andal o khudoro (hňizdos) avri!“

O Dežikus sisig kidkerďa le cikne vraňicen, cirdňa pes pro kař upre, thoda len andro khudoro.

„Mro havoro, hoj řal ajso laho, pomořinava tuke. Le ala duj gonore, aľe ma dikh andre! Dźa dureder andro veř, furt rovno! Heďos na heďos, paňi na paňi, a tu dźa rovno, dži aveha pař e skala. Odoj viineha: „Murřoreja, av avri, de man, so miro hin!“

No, dźal o Dežkus veřa kandre, dodźal kije bari skala. O pindre les avka dukhanas, kaj imar na birinelas o krokos te thovel. O topanki sa hingerďa, o ancugos isto pankľika. Kamelas te viinel le murřores, aľe nařti pestar aňi lav dochudňa andre bokh, andre truř. Zasufa. Andro suno pijel paňi. Phuterel o jakha, e vrana leske andro zobakos o paňi anda. a trin bundora (kapkici) paňi piľa, ake viinel: „Av avri, murřoreja, de man, so miro hin!“

Ake terďol angle leste cikno murřoro. „So man uřtaves andal miro soviben? So kames?“

„Me som le Dežiskero primařiskero havo. Kamav miri bugova!“

„Hm, ta tu kames e bugova, aľe muřines perře mange te anel grajeskera poratar o bala. Parne! The mek mange an jekha bakra.“

O Dežkus phenel: „Te me kada dźanľomas, ta pal o drom, sar adaj avavas, dikhľom bari luka le grajenca. No ta dźav pale.“

Dogeľa pre bari luka. Vaj řel graja pes odoj pasinen, aľe aňi jekhes nane oda, so leske kampil. Dži pro samo agor dikhel terne khurores. Leskeri pori parňi sar jiv. Avľa ke leste,

o khuro chudňa te chuťkerel, le khurenca (kopitenca) te marel. „Sar me les dochudava?“ Ake e vrana vičinel: „O gonoro!“ O čhavo lel andal o gonoro dživ, čhivel le khuroreske. Sar o dživ o grajoro chalas, iľa o čhavo e čhuri u čhinel jepaš bala andal e pori. „No, mek la bakra,“ phenel.

Mek koda raťakero kotor dogeľa kijo košaris. O bačas sovelas sar dočhindo, aľe o Dunčis bašolas, o danda sikhavlas. Lel o čhavo o aver gonoro, dikhel – o balevas andre! Ajso bokhalo esas, kaj o goja andre leste bondaľonas. Či te chal o balevas abo te čhivel le Dunčiske? Skikidňa e bokh andre peste, o balevas čhida le rikoneske. Chudľa terňa bakrora, tradel la kije skala. Paš e skala les imar užarel o muršoro.

„Hej! Lačha dakero thud piľal, aľe mek jekh buťi užarel tut. Dikhes oda stromos pre skala? Sar les tele čhineha, e bugova chudeha!“

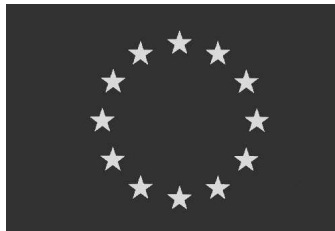
Phenav tumenge, sar dikhľa o čhavo, kaj e virba barol, dar pre leste peľa. Uči, učikaňi skala! „Aľe so, te imar ajci dukh chaľom, ta the kada ľikerava.“ O topanki sa rozmarde. Iľa o čuče gonore, thoďa pro pindre – sar čirla hordinenas o Roma o papuči – u mukľa pes pre skala. Phares doavľa upre. Le pindrendar o rat leske čuľal, o vasta dokaľičimen. Sar čhinava e virba tele, te nane soha?

Ake e vraňica phenel: „Mek jekhvar tuke pomožinav, aľe buter na!“

„Paľikerav tuke, vraňico, vaš tiro lačhipen!“

Čhida leske o tover. So jekhvar o čhavo začhinda, o stromos tele peľa. Maj the jov na peľa pal leste. Avľa tele pal e skala, o cikno manušoro pre leste imar užarel. Andro vast ľikerel bugovica. O čhavo la iľa pro dumo. Varesavi phari esas. Thovel la tele u so dikhľa! Pherdo somnakune love!

Te na muľa, ta mek varekaj bašavel peskere phure dadeha. Vaš oda, Romale, šunen tumen purane romane giľa!

Romano džaniben - ňilaj 2005
Sborník romistických studií

Vydává Společnost přátel časopisu Romano džaniben
Ondříčkova 33, 130 00 Praha 3
tel.: 222 715 947, e-mail: dzaniben@email.cz, www.dzaniben.cz
bankovní spojení: 161582339/0300

Šéfredaktorka: Milena Hübschmannová
Výkonné redaktorky: Lada Viková a Helena Sadílková
Technický redaktor: Peter Wagner
Sazba: Petr Teichmann
Tisk: PBtisk, Příbram

Produkci zajišťuje nakladatelství G plus G, s.r.o.,
Biskupcova 78, 130 00 Praha 3
tel: 222 588 001, e-mail: gplusg@gplusg.cz, www.gplusg.cz

Náklad: 600 ks
Doporučená cena: 140 Kč
Roční předplatné: 280 Kč (včetně poštovného a balného)

ISSN 1210-8545
Evidenční číslo podle tiskového zákona: MK ČR E 6882

Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Obsah zveřejněných polemických článků nemusí být totožný se stanoviskem redakce. Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha č.j. NP 1360/1994 ze dne 24.6.1994.